

Notat
om
tilvalg af forordningen om bilaterale familieretlige aftaler

1. Baggrund

Rådets forordning (EF) Nr. 664/2009 om indførelse af en procedure for forhandling og indgåelse af aftaler mellem medlemsstater og tredjelande om kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af domme og retsafgørelser i ægteskabssager, sager om forældreansvar og sager om underholdspligt samt lovvalgsregler vedrørende underholdspligt (herefter forordningen om bilaterale familieretlige aftaler) blev vedtaget den 7. juli 2009.

Forordningens retsgrundlag er den dagældende EF-Traktats artikel 61, litra c, artikel 65 og artikel 67, stk. 2 og 5. Danmark deltog derfor ikke i vedtagelsen af forordningen, jf. artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling, og forordningen finder ikke anvendelse i Danmark.

Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (herefter Bruxelles IIa-forordningen) indeholder regler om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i skilsmisse- og separationssager samt i forældreansvarssager.

Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt (herefter underholdspligtsforordningen) indeholder regler om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt.

Området for Bruxelles IIa-forordningen og underholdspligtsforordningen falder ind under EU's enekompetence, således at medlemsstaterne ikke selv kan forhandle og indgå aftaler med tredjelande på de pågældende områder.

EU vil imidlertid ikke nødvendigvis indgå aftaler med tredjelande på alle områder, der er omfattet af enekompetencen. Den foreliggende forordning fastsætter på den baggrund en procedure, hvorved EU – hvis EU hverken har indgået eller vil indgå en fællesskabsaftale på det pågældende område – kan give medlemsstaterne bemyndigelse til at indgå bilaterale aftaler med tredjelande om spørgsmål, som helt eller delvis falder ind under anvendelsesområdet for Bruxelles IIa-forordningen og underholdspligtforordningen.

Bruxelles IIa-forordningen og underholdspligtforordningen er også omfattet af det danske forbehold vedrørende retlige og indre anliggender, og forordningerne er derfor ikke bindende for og finder ikke anvendelse i Danmark.

Det bemærkes, at der på det civilretlige område findes en tilsvarende forordning, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 662/2009 af 13. juli 2009 om indførelse af en procedure for forhandling og indgåelse af visse aftaler mellem medlemsstater og tredjelande vedrørende lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser og forpligtelser uden for kontraktforhold.

2. Forordningen om bilaterale familieretlige aftaler

Forordningen fastsætter en procedure for, at EU kan bemyndige medlemsstaterne til at ændre eksisterende bilaterale aftaler eller til at forhandle og indgå nye bilaterale aftaler med tredjelande om spørgsmål vedrørende lovvalgsregler på det civil- og handelsretlige område, som helt eller delvist falder ind under anvendelsesområdet for Bruxelles IIa-forordningen og underholdspligtforordningen.

Efter artikel 2, stk. 1, omfatter forordningen bilaterale aftaler mellem en medlemsstat og et tredjeland. Forordningen omfatter endvidere regionale aftaler om forældreansvar, skilsmisse og separation i Den Nordiske Ægteskabskonvention (se artikel 59 i Bruxelles IIa-forordningen) og om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om underholdspligt i Den Nordiske Inddrivelseskonvention (se artikel 69 i underholdspligtforordningen).

Efter artikel 3 i forordningen skal en medlemsstat, der har til hensigt at indlede forhandlinger med et tredjeland om ændring af en eksisterende aftale eller om indgåelse af en ny aftale, der er omfattet

af forordningens anvendelsesområde, give Kommissionen skriftlig meddelelse herom. Meddelelsen skal, i det omfang det er relevant, indeholde en kopi af den eksisterende aftale, aftaleudkastet eller udkastet til forslag og enhver anden relevant dokumentation.

Kommissionen skal herefter vurdere, om medlemsstaten kan indlede formelle forhandlinger med det pågældende tredjeland, jf. artikel 4.

Hvis EU endnu ikke har indgået en aftale med det pågældende tredjeland, undersøger Kommissionen, om der inden for de næste 24 måneder forventes indgået en sådan fællesskabsaftale.

Hvis dette ikke er tilfældet, kan Kommissionen give bemyndigelse til medlemsstaten til at indlede forhandlinger, såfremt tre betingelser er opfyldt, jf. artikel 4, stk. 2. For det første, at medlemsstaten har godtgjort, at den har en særlig interesse i at indgå en bilateral aftale med tredjelandet som følge af økonomiske, geografiske, kulturelle, historiske, sociale eller politiske bånd mellem medlemsstaten og det pågældende tredjeland, jf. artikel 4, stk. 2, litra a. For det andet, at den planlagte aftale ikke forekommer at ville gøre fællesskabsretten virkningsløs og ikke underminerer den korrekte anvendelse af den ordning, der er indført herved, jf. artikel 4, stk. 2, litra b. For det tredje, at den påtænkte aftale ikke vil underminere genstanden for og formålet med Fællesskabets politik for Fællesskabets eksterne forbindelser, jf. artikel 4, stk. 2, litra c.

Såfremt den påtænkte aftale opfylder ovenstående betingelser, skal Kommissionen inden for 90 dage træffe en begrundet afgørelse om medlemsstatens ansøgning, jf. forordningens artikel 5. Hvis Kommissionen konkluderer, at der ikke er hindringer for aftalens indgåelse, kan Kommissionen give medlemsstaten bemyndigelse til at indlede forhandlinger med det pågældende tredjeland. Kommissionen kan om nødvendigt foreslå forhandlingsdirektiver og anmode om indføjelser af særlige klausuler i den påtænkte aftale, jf. artikel 5, stk. 2. Aftalen skal indeholde en klausul om enten fuld eller delvis opsigelse af aftalen, hvis der senere indgås en fællesskabsaftale om det samme spørgsmål, eller om direkte erstatning af de relevante bestemmelser i aftalen med bestemmelser i en senere fællesskabsaftale.

Såfremt Kommissionen ikke har til hensigt at give bemyndigelse til at indlede formelle forhandlinger om den påtænkte aftale, skal den i medfør af artikel 6 senest 90 dage efter

modtagelsen af den meddelelse, der er omhandlet i artikel 3, afgive en udtalelse til den pågældende medlemsstat.

Hvis Kommissionen giver bemyndigelse, kan Kommissionen efter artikel 7 deltage som observatør i forhandlingerne mellem medlemsstaten og tredjelandet, for så vidt angår spørgsmål, der falder inden for forordningens anvendelsesområde. Såfremt Kommissionen ikke deltager som observatør, skal den underrettes om forløbet og resultaterne i de forskellige faser af forhandlingerne.

Inden der indgås en endelig aftale, skal medlemsstaten meddele Kommissionen forhandlingsresultaterne og fremsende aftaleteksten, jf. artikel 8, stk. 1. Herefter vurderer Kommissionen, om den forhandlede aftale opfylder betingelserne i forordningens artikel 4, stk. 2, litra b og c, og artikel 5, stk. 2, og om medlemsstaten skal bemyndiges til at indgå aftalen. Det følger af artikel 8, stk. 3, at Kommissionen skal træffe en begrundet afgørelse herom senest 90 dage efter modtagelsen af meddelelsen omhandlet i stk. 1.

Artikel 9 fastsætter den procedure, der skal følges, hvis Kommissionen har til hensigt at meddele afslag på medlemsstatens ansøgning om bemyndigelse til at indgå aftalen. Kommissionen skal i så fald i medfør af artikel 9, stk. 1, afgive en udtalelse herom til Europa-Parlamentet og Rådet senest 90 dage efter modtagelsen af meddelelsen, der er omhandlet i artikel 8, stk. 1. Den pågældende medlemsstat kan herefter senest 30 dage efter modtagelsen af Kommissionens udtalelse anmode Kommissionen om at indlede drøftelser med henblik på at finde en løsning. Såfremt den pågældende medlemsstat ikke senest 30 dage efter modtagelsen af Kommissionens udtalelse anmoder om at indlede sådanne drøftelser, træffer Kommissionen en begrundet afgørelse om medlemsstatens ansøgning senest 130 dage efter modtagelsen af meddelelsen i artikel 8, stk. 1.

I medfør af forordningens artikel 10 kan en medlemsstat ved fremlæggelse af oplysninger for Kommissionen angive, om nogle af oplysningerne skal betragtes som fortrolige, og om de kan videregives til andre medlemsstater. I forlængelse heraf fremgår det af artikel 11, at Kommissionen sender meddelelser, eventuelt medfølgende dokumenter og alle begrundede afgørelser under overholdelse af fortrolighedskravene.

Forordningens artikel 12 indeholder en overgangsbestemmelse for så vidt angår medlemsstater, der allerede havde indledt forhandlinger med et tredjeland, men endnu ikke havde indgået en aftale, da forordningen trådte i kraft. Forordningen trådte i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i EU-tidende, hvilket skete den 31. juli 2009.

Det fremgår af forordningens artikel 13, at Kommissionen tidligst den 13. juli 2017 skal fremlægge en rapport om anvendelsen af forordningen, og om hvorvidt forordningen skal udløbe eller erstattes af en ny forordning. I forlængelse heraf fremgår det af artikel 14, at forordningen udløber 3 år efter Kommissionens fremlæggelse af denne rapport.

3. Gældende dansk ret

Forordningen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Et tilvalg af forordningen vil ikke have lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.2. Konsekvenser for borgere, virksomheder og myndigheder

Hvis Bruxelles IIa-forordningen og underholdspligtforordningen tilvælges, vil Danmark herved afgive kompetence til at indgå aftaler med tredjelande vedrørende skilsmisse, separation, forældreansvar og underholdspligt på disse forordningers område til EU, og Danmark vil således være afskåret fra selv at kunne forhandle og indgå sådanne aftaler.

Hvis forordningen om bilaterale aftaler om lovvalg også tilvælges, vil Danmark derimod – inden for forordningens rammer – fortsat have mulighed for at indgå aftaler med tredjelande på disse områder.

Tilvalg af forordningen er således en betingelse for, at Danmark kan deltage i eventuelle kommende ændringer af Den Nordiske Ægteskabskonvention (skilsmisse og forældreansvar) og Den Nordiske Inddrivelseskonvention (underholdspligt).

Idet forordningen alene indeholder regler vedrørende muligheden for at indgå folkeretlige forpligtelser, har forordningen ingen direkte konsekvenser for borgere og virksomheder.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Et tilvalg af forordningen vurderes ikke at have statsfinansielle konsekvenser.